
Trends

Pol Deturck volgt Luc Bonte op bij Ondernemers voor Ondernemers: 'Het bruist van de ideeën in Afrika'

(30-04-2024)

Duurzaam ondernemerschap is de beste manier om niet alleen welvaart, maar ook welzijn te creëren voor een gemeenschap.

Dat is de rotsvaste overtuiging van ondernemer Pol Deturck. Daarom volgt hij Luc Bonte op als voorzitter van Ondernemers voor Ondernemers, de organisatie die ondernemers in Afrika ondersteunt met leningen en advies.

De een is geboren in Kinshasa, de ander begon zijn loopbaan als ontwikkelingswerker in Azië. Het is dus geen toeval dat Luc Bonte, ooit actief bij de staalgroep ArcelorMittal en de ngo Rikolto, en Pol Deturck, tot de zomer nog aan de slag bij Beaulieu, elkaar hebben gevonden in hun passie voor Afrika, en dan vooral voor ondernemen in Afrika.

Luc Bonte raakte al in 2008 betrokken bij het Corporate Funding Program (CFP). Sidmar, dat later opging in ArcelorMittal, was een van de stichtende leden van CFP, en Bonte was als

bedrijfsleider nauw betrokken bij alle projecten rond duurzaam ondernemerschap. In 2008 werd hij voorzitter. Nu hij afscheid neemt in die functie, schuift de raad van bestuur Pol Deturck naar voren als zijn opvolger. Deturck raakte betrokken bij Ondernemers voor Ondernemers (OVO), zoals de organisatie sinds 2011 heet, op verzoek van Bonte.

“Vroeger waren bedrijven vaak een bron van problemen, denk maar aan vervuiling en onveilige werkomstandigheden”, zegt Deturck. “Vandaag ben ik ervan overtuigd dat bedrijven die het goed menen en het juist aanpakken, een belangrijk deel van de oplossing zijn. Goed, duurzaam ondernemerschap moet er mee voor zorgen dat iedereen op deze planeet comfortabel kan leven, zonder dat onze kinderen of kleinkinderen daar de factuur voor betalen. OVO is dé organisatie die Afrikaanse en Belgische ondernemers met een hoger maatschappelijk doel samenbrengt.”

U bent zoals veel anderen bij OVO begonnen als coach van een Afrikaanse ondernemer.

POL DETURCK. “Dat klopt. Bij OVO zijn verschillende trajecten mogelijk. We hebben Belgische bedrijven die via onze ngo-partners projecten in Afrika steunen. Je kunt als vrijwilliger een klankbord en coach zijn en een Afrikaanse ondernemer helpen om van zijn of haar idee een degelijk businessplan te maken. Ten slotte kun je als investeerder een lening geven aan een door OVO gescreend bedrijf of een donatie doen.”

LUC BONTE. “We zien er bij OVO nauwlettend op toe dat de projecten die we steunen maatschappelijk relevant en verantwoord zijn, met oog voor de circulaire economie en inclusiviteit. We ondersteunen niet zomaar ondernemerschap, het moet duurzaam ondernemerschap zijn.”

‘Westerse bedrijven hebben er alle belang bij kennis te maken met de Afrikaanse markt’

Luc Bonte

Dat kan een beetje paternalistisch of zelfs kolonialistisch overkomen.

DETURCK. “Dat postkoloniale hebben we echt achter ons gelaten. Het is niet zo dat deze oude witte man de Afrikaan eens gaat vertellen hoe het moet. Het zijn hun ideeën en hun projecten, en wij helpen ervoor te zorgen dat ze de financiering krijgen die ze nodig hebben en een klankbord krijgen. De Afrikaanse ondernemer staat centraal, wij zijn de assistent.

“Afrika is een van de meest innovatieve en creatieve maatschappijen die er zijn. Het bruist er van de ideeën. Die ontwikkeling zou je als Europese ondernemer niet mogen missen. Straks wordt Afrika een van de snelst groeiende markten ter wereld. China was een paar decennia geleden ook een land in ontwikkeling. Binnenkort is het wellicht de grootste economische mogendheid. Zo snel kan het gaan.”

OVO financiert projecten met leningen van 5.000 tot 50.000 euro. Dat zijn geen enorme bedragen.

DETURCK. “OVO steunt ondernemers die niet bij een bank terecht kunnen voor een lening, want ze hebben geen trackrecord of gedetailleerd plan. Maar net die kleine ondernemers maken het verschil in een lokale gemeenschap, want van het ene project komt het andere. Kmo's maken in veel Afrikaanse landen meer dan 80 procent van het bruto binnenlands product uit.”

BONTE. “OVO is ontstaan vanuit de noodzaak om kleine ondernemers te steunen. Wat niet belet dat we erover nadenken om het maximumbedrag op te trekken. Maar vergeet niet, met 50.000 euro kun je veel doen, zeker in Afrika.”

Ondernemers die een lening krijgen, betalen standaard 7 procent rente. Dat is niet niets.

BONTE. “In Afrika is het echt weinig. Wie leent bij een bank, betaalt al snel 20 tot zelfs 30 procent rente. Dat geldt ook voor de microkredieten die zo succesvol zijn. Wij kennen onze ondernemers bewust geen giften toe, wij steunen wel gemotiveerde mensen die iets willen realiseren. Vaak horen we ondernemers achteraf zeggen dat ze meer hebben gehad aan de coaching dan aan de lening op zich. Al blijft de financiering wel nodig.”

Wat gebeurt er met de intrest die u opstrijkt?

BONTE. “Het kapitaal en de intrest gaan terug naar de investeerders. Dat kunnen zowel ondernemingen als privépersonen zijn. We hebben sinds enige tijd ook het OVO Acceleration Fund. Dat is een fonds waarin we giften van personen en bedrijven verzamelen om leningen versneld te kunnen toekennen. Als een Afrikaanse ondernemer 30.000 euro wil en we hebben al 25.000 euro via investeerders, dan kunnen we dankzij het Acceleration Fund snel die laatste 5.000 euro bijleggen. Die opbrengst gaat terug naar het fonds. We houden alleen 2 procent af voor onze werking. Daar betalen we, samen met andere inkomsten zoals het kernlidmaatschap van de westerse bedrijven, 3,7 voltijds equivalenten mee.”

Hoe kiest u de projecten?

BONTE. “In de gebieden waar we neerstrijken, wordt een wedstrijd voor projecten uitgeschreven, de SusTech4 Africa-bootcamps. Die oproep wordt mee verspreid door onze partners: lokale of Belgische ngo's, universiteiten, ondernemersclubs, het Belgische agentschap voor ontwikkelingssamenwerking Enabel en de Belgische ambassades. Daarna bezoeken we met een groep vrijwilligers een week lang die projecten en kunnen de ondernemers hun plan komen voorstellen. Aan het einde van de week worden de beste projecten gekozen, die elk een of twee coaches toegewezen krijgen. Als de ondernemers na een paar maanden een solide businessplan hebben, wordt dat aan het investeringscomité voorgelegd. Als het plan wordt goedgekeurd, zoekt het comité financiering.”

Krijgen de andere projecten ook een vorm van feedback?

BONTE. “Jazeker. Het gebeurt soms zelfs dat een aanwezige vrijwilliger iets ziet in een project dat niet is gekozen, en dat die er toch voor kiest die ondernemer te begeleiden. De ondernemers die wel een lening krijgen, zijn via OVO verzekerd van coaching zolang de lening loopt. Dat is doorgaans drie tot vijf jaar.”

U bent vooral actief in Benin, Rwanda, Oeganda en Senegal. Speelt het democratische gehalte van een regering een rol?

BONTE. “We zijn op zoek naar plekken waar we op de best mogelijke manier grassrootsprojecten kunnen ondersteunen. Zo zijn we eerst in Oeganda en later in Rwanda terechtgekomen. In Afrika kan het natuurlijk snel veranderen. Daar moet je als ondernemer rekening mee leren te houden.”

DETURCK. “Als er helemaal geen infrastructuur is, of extreme politieke instabiliteit, of een wankel juridisch systeem, of zelfs oorlog, dan wordt het uiteraard moeilijk. We proberen dus wel te zoeken naar landen waar de kans op succes groter is. Maar we laten de lokale ondernemers niet in de steek omdat het politieke klimaat verandert. Integendeel: we denken dat een sterk netwerk van kmo's voor stabiliteit kan zorgen. Dat is toch belangrijk in een snel groeiend continent als Afrika.”

BONTE. “We willen via die kleine ondernemingen de hele lokale gemeenschap helpen. In Oeganda zijn we begonnen met de Oeganda Business Club. Die mensen komen elke maand samen om te overleggen, hun problemen te bespreken, andere bedrijven te helpen. Het is uiteindelijk de bedoeling dat die ondernemers elkaar helpen en inspireren.”

Hoe groot is de succesgraad van de bedrijven die OVO ondersteunt?

BONTE. “Door corona hebben we een aantal Afrikaanse bedrijven uitstel van terugbetaling verleend, waardoor een aantal leningen vertraagd terugbetaald wordt. Maar in onze portfolio ligt het percentage echte mislukkingen slechts tussen 6 en 15 procent.”

DETURCK. “We hebben weinig echte mislukkingen. Ondanks corona overleven de meeste bedrijven nog. Ze betalen voorlopig alleen de intresten terug. Als het opnieuw iets beter gaat, kunnen ze ook opnieuw kapitaal aflossen. Het laatste wat we willen, is die bedrijven doodknippen door vast te houden aan die strikte afbetaling. Dat zou ingaan tegen wat we willen bereiken.”

‘Afrika is straks met 1,5 miljard mensen de grootste arbeidsmarkt ter wereld. In 2050 woont daar een kwart van de wereldbevolking’

Moeten Belgische bedrijven die als lid willen aansluiten ook voldoen aan voorwaarden inzake duurzaam ondernemen?

BONTE. “Het probleem heeft zich nog nooit gesteld. Bedrijven die bij ons aankloppen, zijn al vertrouwd met duurzaam ondernemen.”

DETURCK. “Mochten we echt merken dat een bedrijf ons wil gebruiken voor greenwashing, dan zou het snel afgelopen zijn. Maar dat hebben we nog niet meegemaakt. Wij trekken bedrijven aan die een deel van de oplossing willen zijn.”

Vrijwilligers die meewerken, doen dat ten persoonlijke titel. Is er ook een programma waardoor bedrijven hun medewerkers kunnen stimuleren om mee te werken aan projecten van OVO?

BONTE. “Dat zijn we aan het uitwerken met het project Talent for Growth, waardoor een bedrijf enkele van zijn medewerkers naar Afrika kan sturen om mee te werken aan onze SusTech4Africa-initiatieven. Het kan zeker interessant zijn voor ondernemingen als hun medewerkers zich op die manier engageren en als dat ingebed is in de onderneming. En zij kunnen ook veel leren van Afrikaanse ondernemers, bijvoorbeeld over creativiteit, innovatie en samenwerking.”

DETURCK. “Westerse bedrijven hebben er alle belang bij kennis te maken met de Afrikaanse markt. Afrika is straks met 1,5 miljard mensen de grootste arbeidsmarkt ter wereld. In 2050 woont daar een kwart van de wereldbevolking, vooral jonge mensen. OVO is een ideale manier om kennis te maken met Afrikaanse ondernemers en de snel groeiende lokale markt. Je helpt belangrijke maatschappelijke thema's aan te pakken, zoals migratie, klimaat en inkomensongelijkheid. Maar je kunt er als impactondernemer en -investeerder ook nog een correcte economische return realiseren, al is dat natuurlijk niet de eerste prioriteit. Overigens richten wij ons niet alleen op ondernemers, maar op alle ondernemende mensen. Dat kunnen ook werknemers zijn, vrije beroepers of mensen uit de creatieve sectoren bijvoorbeeld.”

Bent u van plan nieuwe accenten te leggen als voorzitter ?

DETURCK. “Onze richting is duidelijk, wij zijn er om milieuvriendelijk en maatschappelijk relevant ondernemerschap in Afrika te stimuleren via financiering en het delen van kennis. Dat blijft zo. Wel gaan we met het team bekijken hoe we onze slagkracht en impact nog kunnen verhogen, onder meer door nog meer Belgische ondernemers en investeerders warm te maken voor OVO. En we willen nog intensiever samenwerken met onze partners en andere organisaties met soortgelijke ambities.”

Bio

Luc Bonte

- Geboren in Kinshasa
- Studeerde af als burgerlijk ingenieur aan de UGent
- Werkte bij Sidmar en ArcelorMittal , onder andere in België en Zuid-Afrika
- Was directeur van Vredeseilanden (nu Rikolto)
- Van 2008 tot nu voorzitter van Ondernemers voor Ondernemers

Pol Deturck

- Geboren in Kortrijk
- Studeerde af als bio-ingenieur aan de KU Leuven
- Werkte meer dan tien jaar als ontwikkelingswerker in Sri Lanka en Vietnam
- Bouwde een carrière uit in de voedings- en chemiesector, onder andere bij Vandemoortele en Tessengerlo Group
- Sinds 2021 actief bij Beaulieu International Group